

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Brief IPO verdeelmodel provinciefonds
Datum	08-10-2024
Documentnummer	UTSP-1592886072-717
Van	Arne Meeter
Telefoonnummer	+31639632196
E-mailadres	arne.meeter@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	BDV
Team	FN1
Portefeuillehouder	Bakker
Bijlage	Brief IPO ROB advies

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

Het IPO heeft een reactie opgesteld op het rapport van de Raad voor het Openbaar Bestuur over de herziening van het provinciefonds. Dit rapport is eerder door middel van een [memorandum](#) met u [gedeeld](#). Wij hebben ingestemd met deze reactie vanuit het IPO en hechten eraan om ook uw Staten hierover te informeren.

Inleiding:

Al enige tijd loopt er een discussie over de herverdeling van het provinciefonds. Hiervoor heeft CEBEON een concept herverdelingsmodel opgesteld in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK). Daar was dusdanige kritiek op dat er, op verzoek van de provincies, door het ministerie van BZK een advies is gevraagd aan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB).

Vanuit de provincie Utrecht zijn drie punten meegegeven aan de ROB bij het opstellen van het rapport. Ten eerste hebben we het belang benoemd van een uitlegbaar verdeelmodel. Ten tweede hebben wij erop gewezen dat de provincie Utrecht, anders dan in andere grote steden, eigenaar is van het Trambedrijf en dat dit niet goed in het CEBEON advies zit. Ten derde hebben wij erop gewezen dat het van groot belang is dat er een ingroeipad komt om de financiële impact goed te verwerken in de begroting.

Samenvatting ROB-advies

Op 20 september jongstleden heeft de ROB een advies afgegeven over hoe om te gaan met de herverdeling van het provinciefonds. In dit advies was het ROB kritisch over het eerder geleverde rapport van CEBEON. Echter het rapport van CEBEON wordt door het ROB wel bruikbaar geacht op de korte termijn met enkele wijzigingen en aanpassingen.

Specifiek stelt ROB voor om in het door Cebeon ontwikkelde verdeelmodel de volgende aanpassingen te doen:

- De clusters economie, ruimte en cultuur en maatschappij moeten worden samengevoegd;
- De verrekening van de opcenten moet worden beperkt tot 90%;

- De voorgestelde verevening van de Overige Eigen Middelen (OEM) moet worden aangepast, deze moet worden gebaseerd op een fictief rendement op basis van tienjarige staatsleningen;
- Ze willen kijken naar relatieve groei inwoners in plaats van absolute groei;
- Verder acht de Raad het noodzakelijk om aanvullend onderzoek te doen naar:
 - a. De structurele lasten voor infrastructuur (sommige provincies hebben alle investeringen geactiveerd, andere zijn daar pas later mee begonnen)
 - b. De dynamiek en verschillen in kosten voor de verschillende typen van natuurbeheer
 - c. Welke norm het best past bij een aanvaardbaar voorzieningenniveau voor het openbaar vervoer die als basis kan dienen voor de verdeling.

Van het samenvoegen van de verschillende clusters is niet vooraf te bepalen of dit positief of negatief is voor onze provincie, het is afhankelijk van de wijze waarop dit gebeurt. Een inperking van de verrekening van de opcenten is positief aangezien onze provincie een relatief groot wagenpark kent. De voorgestelde verrekening van de OEM is negatief omdat onze OEM relatief beperkt is. Relatieve versus absolute groei is neutraal voor de provincie Utrecht, qua bevolking zitten wij net onder het gemiddelde aantal inwoners per provincie. De onderzoeken kunnen positief uitpakken voor de provincie, zeker aangezien ons trambedrijf nu niet goed in het model van CEBEON zit.

Daarnaast acht de ROB een ingroeipad van ten hoogste drie jaar verantwoord. En wijst het ROB erop dat de fondsbeheerders hier hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Belangrijkste punt van het ROB is echter dat zij constateren dat iedere herijking van het verdeelmodel zoals CEBEON heeft doorgevoerd tekortschiet aangezien die uitgaat van historische ontwikkelingen van het provinciefonds en niet gebaseerd is op wat provincies nodig hebben. Voor een goede verdeling is een bestuurlijke discussie nodig over wat de provincies daadwerkelijk nodig hebben om hun taken uit te voeren.

Reactie BAC-FOB

De BAC- Financiën en openbaar Bestuur (FOB) van het IPO heeft kennis genomen van de adviezen van het ROB. Hierop is door de BAC-FOB een (meegestuurde) brief opgesteld namens het IPO aan de fondsbeheerders (de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën). Wij hebben ingestemd met het versturen van deze brief. In de brief spreekt het IPO namens de 12 provincies hun erkentelijkheid uit voor het opstellen van het rapport. En worden, in lijn met het ROB-advies, de fondsbeheerders opgeroepen om hun verantwoordelijkheid te nemen. Tevens wordt de notie omarmd dat er voor de lange termijn meer nodig is.

De provincies zijn van mening dat er zo snel mogelijk door de fondsbeheerders stappen moeten worden ondernomen. Hierbij wordt nadrukkelijk benoemd dat naast maatregelen op de korte termijn ook stappen voor de lange termijn nodig zijn. Gevraagd wordt om voor 1 december 2024 met een plan van aanpak te komen voor zowel de lange als korte termijn.

De provincies vragen daarnaast om de nieuwe stappen ook opnieuw door te rekenen. Ze benoemen tevens dat het noodzakelijk is dat er een ingroeipad komt van minstens drie jaar bij aanpassingen van het verdeelmodel. Op de korte termijn vraagt het IPO aandacht voor:

- De onderbouwing en uitlegbaarheid van de verevening van Overige Eigen Middelen (OEM);
- De taak rond de Friese taal;
- Spoedig herstel van de invoeringsfout jeugdzorg en vervoersregio's;
- De eigenheid van de provincies waarbij de vormgeving van het regionaal vervoer ook wordt genoemd.

Positie provincie Utrecht

Wij zijn blij met de actieve houding van het IPO in deze discussie en zijn het eens met het belang om de verantwoordelijkheid neer te leggen waar deze thuis hoort, bij de fondsbeheerders. Tevens omarmen wij dat de lange termijn benodigheden om de provinciale taken uit te voeren niet los kunnen worden gezien van de overige stappen die nodig zijn. Wij verwachten dan ook dat de fondsbeheerders hier snel op reageren zodat wij u spoedig meer informatie over het vervolgproces kunnen geven.

Bij het vervolgtraject zullen wij erop blijven letten dat een verdeelmodel uitlegbaar blijft. Dit belang heeft de provincie Utrecht altijd benadrukt en dat zullen wij blijven doen. Verder vinden wij het van groot belang dat het openbaar vervoer goed in het model is meegenomen. Dat dit nu wordt beaamd door zowel ROB als het IPO sterkt ons in deze positie. Wij achten het van groot belang dat er een gedegen ingroei-pad is zodat alle provincies de tijd krijgen om zich aan te passen aan een nieuw verdeelmodel. Ook dit punt is door zowel het ROB als de BAC-FOB onderschreven dat een goed ingroei-pad minstens drie jaar duurt. Het is ook nodig dat we weten waar we aan toe zijn, daarom is een doorrekening van de korte termijnmaatregelen en lange termijn maatregelen nodig, dan weten we wat de gevolgen zijn van de hier voorgestelde maatregelen. Al met al zijn wij tevreden over dat zowel het ROB als de BAC-FOB onze punten serieus hebben genomen.

Alle 12 provincies geven aan dat zij zich kunnen vinden in het ROB-advies en dat zij de voorstellen uit dit advies voorstelbaar en navolgbaar achten. Dat de provincies nu vanuit de BAC-FOB gezamenlijk reageren naar de fondsbeheerders geeft de bereidheid aan van alle provincies om hier samen in op te trekken. Wij zijn tevreden dat de provincies elkaar hierin hebben weten te vinden. Wij hopen dat wij als provincies de gezamenlijkheid, het onderlinge begrip voor elkaars standpunten en de getoonde solidariteit, kunnen vasthouden.

Vervolgprocedure / voortgang:

Wij verwachten een spoedige reactie te ontvangen van de fondsbeheerders op de brief van het IPO. Wij gaan er vanuit dat de provincie Utrecht rond 1 december een plan van aanpak voor de vervolgstappen ontvangt en wij zullen u dan daarover informeren.

Verder is tijdens de Algemene Vergadering van het IPO op 2 oktober jl. verzocht en toegezegd dat er een technische briefing komt voor Statenleden over het verdeelmodel en het ROB-rapport. De planning is dat deze plaatsvindt in de tweede helft van november. De uitnodiging volgt via de IPO Griffiecontactfunctionarissen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen